

God fornøjelse med dit store projekt : At blive student om 3 år!

Troldkarlen Kogle

af Parker og Hart

»Startblokken« er inspireret af Birthe Louise Bugge og Peter Harder på baggrund af deres bog »Skolen på frihjul«. Tak til begge.

Forsidebillede:

Rikke Rønholt, student fra AG 1995

Start blokken

om arbejdsindsats, klasserumskultur og udbytte

Her i *Startblokken* kan du finde råd om, hvad du selv kan gøre for at få et godt gymnasieliv. For at få dette og et godt samarbejde med dine kammerater og lærere skal du være nysgerrig, videbegærlig og have glæde ved at opdage nye ting.

Velkommen til dit nye liv på AG.

På denne side er der en oversigt over, hvad dette indebærer. Uddybende eksempler står på de følgende sider. Side 10 (OBS) er en opskrift på en »medarbejdersamtale«, som vi kalder evalueringen. I afslutningen uddyber vi baggrunden for, at vi overhovedet har lavet dette hefte.

Oversigt over kvalifikationer

Du skal lære

- at deltage
- at samarbejde
- at give den en skalle
- at bore
- at konkretisere / abstrahere

At *deltage* er 1) selv at »komme på banen«, 2) at kunne lytte til andre og 3) ikke at vandre ud og ind af klassen.

At *samarbejde* er at være venlig, solidarisk, kritisk, effektiv og gerne humoristisk.

At *give den en skalle* er det modsatte af at give op. Det er at arbejde så længe med lektierne, at du får en ny, præcis viden, og så du selv løser de problemer, der er i stoffet.

Bagord

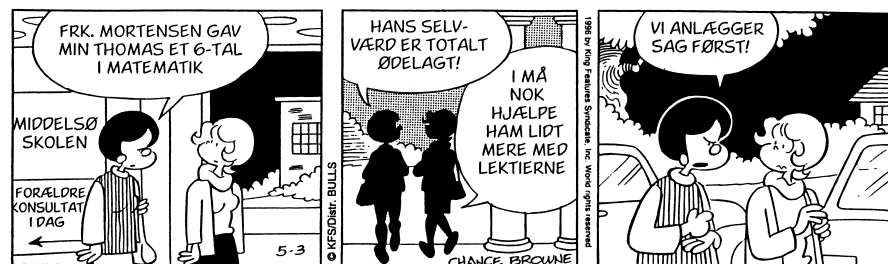
Hvorfor får du dette hæfte ?

Fordi vi gerne vil have, at du får noget godt ud af at gå i gymnasiet. Både fagligt og på et mere almenmenneskeligt plan.

I reglerne står, at gymnasiet skal være *almindannende*. Det betyder at gymnasiet skal sætte dig i stand til bedre at *forstå* den verden du lever i og er en del af. Men ikke bare forstå, også *handle*. Du skal opnå kompetence (evner ?) til at gå aktivt ind i de faglige og sociale sammenhænge, du optræder i.

Det kræver både viden og selvtillid.

DE KÆRE BØRN

Vi vil gerne medvirke til, at du ikke blot bliver *tilskuer* til undervisningen og andre aktiviteter på gymnasiet, men at du bliver *deltager*, således at du udvikler både videnskæssige og handlingsmæssige kompetencer og medvirker til, at dine kammerater også gør det.

På den måde får du den bedst tænkelige ballast med ud i livet efter gymnasiet. Og du undgår at blive en passiv forbruger af undervisningen. Husk, at passive deltagere ikke får ret meget ud af undervisningen.

»Medarbejdersamtaler«

I 2. halvdel af grundforløbet, dvs. efter efterårsferien, kommer du til medarbejdersamtale med teamlærerne. Inden da vil de have talt med dine øvrige lærere. Der vil være én teamlærer, der taler med dig om, hvordan du synes, du klarer dig i forhold til følgende:

Kvalifikationer	Diskvalifikationer
at du kan give den en skalle	at du hyppigt: <ul style="list-style-type: none"> • ikke er klar til at være dér, hvor det foregår • ikke har bøger med • ikke er der, når timen starter • ikke opdager, når »toget er kørt« • har en »Hva?«-holdning til det meste af det, der foregår
at du kan bore	<ul style="list-style-type: none"> • ikke er tilstrækkeligt forberedt til det der skal foregå
at du deltager og stiller spørgsmål	<ul style="list-style-type: none"> • synes en faglig problemstilling uklar: du har ikke sat dig godt nok ind i et område, til at du kan stille spørgsmål
at du kan samarbejde venligt og solidarisk	<ul style="list-style-type: none"> • forholder dig destruktivt til processen (f.eks. manglende respekt for kammeraters bidrag)

RADISERNE®

At bore er at få øje på mere end du troede i første omgang, at blive god til at stille spørgsmål og »bore« helt derved, hvor det knaser – og bliver spændende.

At konkretisere/abstrahere er at skelne mellem abstraktionsniveauer, at kunne bevæge sig fra det konkrete til det generelle og omvendt, altså at kunne give konkrete eksempler på begreber og bruge begreber til at løse konkrete opgaver.

At deltage

At deltage er vigtigt for at få maksimalt udbytte af timerne. Risikoen for, at du kommer til at kede dig, er meget lille, hvis du beslutter dig for at være aktivt med i undervisningen. Det er altid en fordel, at du har lavet dine lektier, men det er muligt at deltage, hvis du er mindre godt forberedt en enkelt dag.

At deltage aktivt vil bl.a. sige, at du

- stiller spørgsmål til lektien
- er med i klassediskussioner
- svarer på spørgsmål fra læreren
- engagerer dig i gruppearbejde
- lytter opmærksomt til dine kammerater og til læreren
- tager stilling til, hvad der bliver sagt i klassen.

Selv at »komme på banen«

Inden afslutningen af grundforløbet skal alle have holdt et kort mundtligt oplæg (ca. 10 min.) for klassen. Klassens team koordinerer fordelingen af oplæggene mellem forskellige fag.

Målet er at I alle skal opleve at høre jer selv tale højt, velartikuleret og sammenhængende om et relevant emne i det pågældende fag. Emnet aftales med din lærer i faget.

Indledningsvis vil en af lærerne forklare dig noget om teknikker til at holde et oplæg på en sådan måde, at andre gider at lytte til det og får noget ud af det.

Du skal vise, at du er i stand til at sætte dig ind i et område (ikke nødvendigvis stort og dyrt, men fx en forfatter, et musikstykke, et aktuelt emne, en naturvidenskabelig problemstilling) og fremstille det klart for dine klassekammerater.

Du skal ikke læse dit oplæg op, men holde det ud fra en synopsis, dvs. punkter i form af stikord, nøgleord, mind-map eller lignende.

At kunne lytte til andre

Når du er tilhører, skal du lytte så opmærksomt, at du er i stand til at give en god og konstruktiv kritik. Efter et givet oplæg skal læreren kunne bede en hvilken som helst tilhører (= elev) om at give feed back.

Både oplægsholder og lytter skal forholde sig til følgende:

Indhold

Indledning

- Markerede oplægsholderen (A) klart at han / hun gik i gang, eller »rullede« A i gang?
- Var det muligt for tilhører B at »stige på«, altså at finde ud af, hvad det ville handle om?

Opbygning, fokus og sammenhæng

- Hvad var det centrale »budskab«?
- Var det bare noget, der blev lirket af uden at skelne mellem »stort og småt« og uden egentlig sammenhæng?
- Var der en logisk opbygning?

At konkretisere – at abstrahere

At kunne gå fra det konkrete til det abstrakte og tilbage igen er meget nyttigt. Hvis man kan **abstrahere**, kan man også **generalisere** – dvs. se det, der er fælles for en række størrelser. Det har du brug for, når du skal op på de højere niveauer.

Man kan fx i matematik se at 7×8 giver det samme som 8×7 , og 5×6 det samme som 6×5 osv. Når man har gjort denne iagttagelse et stort antal gange, kan man formulere den **generelle** regel: »faktorernes orden er ligegyldig«.

Det er ligeså vigtigt at kunne gå tilbage igen fra abstraktionen til det konkrete eksempel – noget, du kender fra matematik når du sidder og funderer over, hvad det er for en formel, du skal bruge i det konkrete stykke, du netop sidder og regner.

Men det er ikke kun i matematik, det er nyttigt at få ideer til generalisering. Også når du læser en tekst, er det en vigtig forudsætning for, at du kan skaffe dig et overblik over teksten.

At kunne gå den modsatte vej fra generel til konkret, dvs. at kunne konkretisere det generelle, har du også brug for, når nogen beder dig forklare en påstand: Når du fx gerne vil fortælle besøgende folkeskoleelever om, hvilke krav det stiller at gå i matematisk gymnasium, så er det selvfølgelig en vigtig oplysning at sige »at man skal være god til matematik«; men det er endnu bedre, hvis du også kan forklare, hvad det generelle og abstrakte »god til matematik« egentlig dækker over. Hvad skal man fx kunne?

er det, der viser det største overblik, samtidig med at det er i stand til at forklare den mindste detalje. Uddybnings spørgsmål kunne fx lyde sådan her:

- Hvilken betydning har det, hvis man ændrer på kurven (på den og den måde) i figuren på s.10?
- Hvilke klimaændringer vil der ske i Nordeuropa, hvis Golfstrømmen svækkes?
- Hvorfor ophørte Det Vestromerske rige? Forhold dig til de forklaringer, grundbogen giver.
- Hvilken betydning har læsersympatien (fx for person A) for novellens pointe? Kunne du forestille dig A skildret, så han blev vurderet anderledes?

RADISERNE®

Slutning

- Fik vi en markant slutning, som hjalp os til at fastholde pointen?

Så kaldte udenværker

- Blev der talt højt og tydeligt nok?
- Så A på sine tilhørere og ikke bare i manuskriptet eller på læreren?
- Sad eller stod A nogenlunde naturligt uden at klø sig i håret eller fingere med blyanten?
- Hvis der blev brugt tavle eller andre »hjælpemidler«, blev det så brugt hensigtsmæssigt?

At samarbejde

I skal i grupper à 3 eller 4, som lærerne sammensætter, inden for den første måned komme med et udarbejdet forslag til et arrangement, som I vil tage initiativ til og stå for i løbet af det første halve år. Arrangementet skal være til gavn for klassen, skolen, undervisningen, forholdet mellem lærere og elever eller lignende, og skal godkendes af det samlede lærerteam.

Forslaget skal indeholde oplysning om

- hvad det går ud på
- hvor lang tid det tager
- hvem der står for hvad

Eksempler

- lave oplæg til / indslag i efterårets forældreaften
- skrive indlæg i skolebladet
- skrive indlæg i Allerød Nyt
- stå for en time

At give den en skalle

At give den en skalle er en nødvendig forudsætning for, at du lærer at overvinde din egen modstand. Vi bruger begyndermatematik og grammatik som eksempler, fordi alle kan lære det, hvis de gider gøre den fornødne indsats. Og elementære regneregler og grammatik har det tilfælles, at det er uendelig nyttigt basisviden for videre beskæftigelse med henholdsvis matematik og sprog.

Når undervisningen går i gang, foregår det på følgende måde:

- Lærerne bøjer alt i neon, og I spørger, de forklarer.
- I laver øvelser på stedet og spørger.
- I laver øvelser hjemme.

Når du sidder derhjemme ved sidste punkt, kan du måske ikke finde ud af det fra starten, bl.a. fordi du mangler visse forudsætninger. **Men alle kan prøve.** Du lærer ikke noget af at reagere dovent og hjælpeløst.

Du skal vænne dig til »at give den en skalle« fra begyndelsen, og det er det stik modsatte af at give op. Hvis du møder op til undervisningen og erklærer, at du intet har kunnet gøre derhjemme, fordi du ikke forstår »noget som helst af det hele«, så hverken kan eller vil lærerne hjælpe dig.

En nødvendig forudsætning for at få hjælp er, at du har gjort en indsats hjemme og **er i stand til at forklare nogenlunde, hvad du har gjort, og hvor du er gået i stå.**

»Dumme spørgsmål« er velkomne, bare de viser, at du har gjort dig umage selv, inden du stiller dem. Faktisk er lærerne helt vilde for at besvare velforberejede »dumme spørgsmål«.

- Hvad betyder det fagudtryk der står på s. 9 i teksten?
- Hvor løber Golfstrømmen?
- Hvornår ophørte det Vestromerske Rige?
- Hvilke personer optræder i novellen, og hvad laver de?

Du skal også træne dig i at stille spørgsmål om hvordan nogle af dine iagttagelser hænger sammen: **sammenkædnings spørgsmål.** Her finder du ikke svaret i en enkelt linje som ovenfor men er nødt til at overskue større helheder. Fx kunne du spørge:

- Kan man bruge fagudtrykket på s. 9 i beskrivelsen af den figur der er på s.10?
- Hvor løber Golfstrømmen, og hvad betyder det for klimaet i de lande den passerer?
- Hvor stort var Det Vestromerske Rige, da det ophørte, og hvordan blev det regeret?
- Hvordan karakteriseres person A i novellen? Og hvordan kan man se det i teksten?

Til den helt grundige forberedelse skal du også stille dig selv **uddybningsspørgsmål.** Det er spørgsmål der kræver at du tænker dig nøje om, og hvor svaret kræver en helhedsforståelse. Det vil sige, at det bedste svar

At bore

Hvordan bliver man god til det? Det kan du blive ved simpelthen at træne dig i at hæfte dig ved visse ting og tænke over dem, bl.a. ved at stille spørgsmål. Det vil du få nogle eksempler på nedenfor.

RADISERNE®

af Charles Schulz

Første regel når du forbereder dig lyder: **Hav altid blyant og papir ved hånden.**

Det helt vigtige er, at du fra starten vænner dig til at fæstne din opmærksomhed ved noget i teksten eller opgaven. Hvis du nøjes med at lade øjnene glide hen over teksten, sker det nemt at du overser vigtige elementer i den, herunder eventuelle problemer. Og så kan du komme til at sidde passivt hen uden at kunne deltage aktivt i timen, selv om du har læst lektien måske endda flere gange.

Man kan stille spørgsmål til teksten på forskellige niveauer. Dette hæfte opererer skematisk med tre sværhedsgrader:

- check – eller factspørgsmål,
- sammenkædningsspørgsmål og
- uddybningsspørgsmål.

Du skal vænne dig til altid at stille **checkpørgsmål** til dig selv: simple spørgsmål om hvad der rent faktisk står i lektien, fx:

Gymnasiet er ikke kun en skole hvor du kommer og viser, hvad du kan i forvejen. Det er et sted hvor du skal blive bedre og dygtigere.

Den reaktion, vi gerne vil til livs, er den hjælpeløse, dovne, opgivende reaktion over for et hvilket som helst problem. Hvis du handler sådan, står du din egen lykke i vejen!

Eksempler

Hvis du kommer og siger: »Guuuud, det har jeg glemmt. Var det til i dag? Det hørte jeg ikke!«

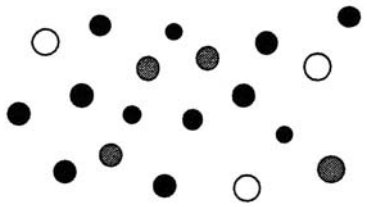
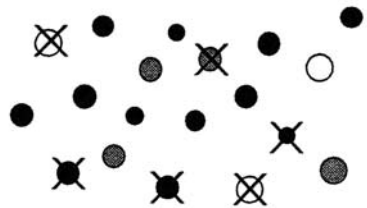
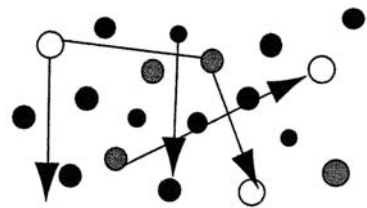
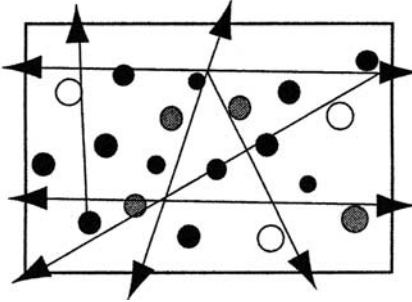
eller du slår ud med armene over for grammatikopgaverne og siger: »Altså grammatik, og alt det med subjekt, eller hvad I nu kalder det, det forstår jeg overhovedet ikke. Og de der sætninger, de siger mig slet ikke noget!«

eller i forbindelse med rentesregning udviser opgivende hjælpeløshed: »Ih altså, jeg har aldrig nogensinde kunnet finde ud af det med procenter, og vi havde også sååådan en dårlig lærer i folkeskolen«, – i sådanne tilfælde hverken kan eller vil lærerne i grammatik og begyndermatematik hjælpe dig!

Hvis (og forhåbentlig når) du kommer på andre tanker og gerne vil have hjælp, så skal **du selv tage initiativ** til at blive hjulpet

- af læreren: Du gør som beskrevet ovenfor, viser, hvor du gik i stå, og hvad det var, du ikke forstod.
- Eller
- af venligtsindede kammerater.

Morale: Visse dele af læreprocessen kan kun gennemføres af dig selv.

Niveau	Diagram inde i hovedet	Forberedelse	Mulige arbejdsmetoder	Mulig mundtlig deltagelse
0	?	ikke læst		»Guud, det har jeg glemt, var det til i dag?«
1		læst teksten/opgaven igennem		kan svare på nogle af checkspørgsmålene
2		har hæftet sig særligt ved visse ting og tænkt lidt over det	har fundet ud af hvor jeg går i stå/ lavet checkspørgsmål (evt. et par sammenkædningsspørgsmål)	kan selv stille spørgsmål (også de kloge 'dumme spørgsmål') og foreslå ting til diskussion
3		har set sammenhænge mellem punkter i teksten/ mellem dele i opgaven	har formuleret overskrifter der dækker flere punkter, lavet sammenkædningsspørgsmål	kan forholde sig til spørgsmål på en måde der får ting til at hænge sammen, kan formulere indlæg der inddrager mere end ét punkt
4		har skabt overblik (både indadtil og udadtil)	har gennemanalyseret teksten/ opgaven, dvs. fundet alle væsentlige elementer og sat dem i forbindelse med hinanden (og med relevante ting udenfor), lavet uddybningsspørgsmål	kan forholde sig til skiftende synsvinkler på teksten/ opgaven, kan samle andres bidrag op og formulere sit eget i forhold til det, kan konkludere (og perspektivere)